

Издаван Недјелом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 5 ф., на чет-
врт године 1 ф.
и 50 новчака.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по-
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплате, шаље се у
следи: у Цетињу, у
председништво Црне Горе,
Цетињска црква, у Цетињу,
а може се и картоном из-
дати на пошту у Цетињу,
Домови ишаће се уредни-
шту Рукотиса се издати.

За одавање шаље се од
редакције, да нешто од-
и на пошту издати.

ЦЕТИЊЕ, 1. Маја.

У Аустро-Угарској као да су пријетили, да отпор у Кривошијама и Херцеговини још није савладао, те због тога у листовима аустро-угарским — не до душе у званичницима али у великим осталијех — опет велика повика на — Црну Гору.

Црна Гора дакле, по тијем листовима, крива је што устаник још до овога часа није савладао.

У Бечу знаће још боље него ми овдје, е да ли је устанак савладао или није. Ми у то не ћемо да тичемо. Могуће је и једно и друго, а прилика је највиша, да је за ово четир пет мјесеца тако силној и моћној држави, као што је доиста Аустро-Угарска, могло поћи за руком да савлада отпор једне шике људи, голијех и босијех и лишенијех свијех средстава и за само живљење а нека за дуготрајну борбу.

Но било то како му драго, извјесно је ово: да ми нијесмо тај отпор ни изазвали нити га подржавали, ни пријед ни данас, но да смо на против чинили, колико нам је год образ допуштао и десило су нам слабачка средства допирала, да тога устанка не буде, а кад то није помогло и кад се устанак већ распао, онда смо савјесно испуњавали дужности међународне према добром и пријатељском сусједу у границама строге неутралности коју смо одабрали за брата свога државана, савлађујући и прегооријевајући при том природне болове које смо морали осјећати гледајући како се провијева братска крв и како се кида једна зелена грана са нашега стабла.

И у самој Аустро-Угарској људи који по правди а не по заслуженој страсти суде — а то су чланови владе и остали званични кругови тамошњи — признали су нам, да наше држање није могло другачије бити и да оно не може давати повода никаквима жалбама.

Колико нам је угодно ово на правди основано признавање нашега држања, толико нам је опет немило, када се с друге стране по листовима, који ма да нијесу званични ипак имају моћан утицај на велике читалачке кругове, дражи јавно мишљење у Аустро-Угарској против Црне Горе начином недостојним, без икаквог повода и разлога, једино из ниске пакости и мржње на ови јадни народ, који ни коме криво не чини, но с мзром на дому своје муку мучи.

Због тога опет устајемо да проговоримо коју о ствари, о којој нам се — истину да кажемо — не мила зборити.

Шта се хоће од нас? Шта се смије с разлогом тражити од нас? Нијесмо ли ми чинили више по ико да устанка не буде? Нијесмо ли га дошпије оградил тврдијем бедемом, да му с наше стране ни од куда храна не долази? Може ли ико доказати, да су чете из Црне Горе упадале у Кривошије и Херцеговину, или да им је одавде ишта додано било у муницији и оружју било у храни и другијема потребама? Нијесмо ли ми свакојег устаника, који би прешао преко наше границе, с мјеста разоружали и у заточење послали и то даље од границе?

Па шта би се хтјело већ?

Ако устанак још није савладао, ако он још траје, ми томе нијесмо криви. Не ми, него Аустро-Угарска је позвана да га савлада, а ако она то до сад није учинила, ми за то не можемо ништа. Ми мирно стојимо на свом дому, назимо острмо на своје гра-

нине да се неби валови крваве борбе и преко њих пребачили, чиним своје обавезе по прописима међународнијема у оваквијем приликама, желимо остати у одношајима доброга и пријатељског сусједства с Аустро-Угарском и — ништа више. Хоће ли се устанак прекинути за који дан или ће трајати још десет година — то се нас баш ништа не тиче. Истина ми желимо да се устанак што прије савлада, јер нам не може равнодушно бити пролијевање братске крви и ископ једнога сродног нам краја. Али са тијем жељама ми не можемо уздизати да устанак престане, ако аустро-угарска војска не буде у стању да га што прије савлада, јер то је њена дужност а не наша.

На што је онда дивити толику грају против Црне Горе, називати је „душевним гнијездом“ које док се не разнесе на сабљу не ће нигда бити мира у Кривошијама и Херцеговини?

На што те пријетње? Не изгледа ли то више на јед моћнога човјека, који некако не може да обори слабијега од себе, па у љутини ијед свој блује на требега и овоме сву кривину приписује?

Ето вам Кривошија, а ето вам Херцеговине, па дијелите међан с овијема који су устали против вас, а не задијевајте без невоље друге који с миром стоје на свом дому! Не можете ли да изађете на крај са овијема противницима, није вам за то нико други крив!

А Божа вам вјера! грдњама против Црне Горе нит ћете устанка савладати нити Црне Горе запланити, него себе саме пред свијетом смијешницама направити!

Оништа ситуација у Јевропи прилично је уздрмана догађајима у Ирској, у Цариграду и у Мисиру.

У Ирској одавна се потезе таква агларно питање, а сада је оно већ узело на се крваве облике. Биће скоро дијести година, како су Инглези, иза битке код Бајне, покорили Ирску и подијелили крајеве њене међу своју богату аристократију. Од то доба па до данас траје, с малијема поцијкама, борба између Ираца и Инглеза, као између урођеника и странијех напасника, који су у туђу земљу ушли и туђе добро приграбили.

Неда се порећи, да су Инглези највише криви данашњем стању у Ирској. Оно неколико аристократа инглешких, који су ту земљу међу се подијелили, држали су је управо као свој спахилук и доносили су тим начином народ тамошњи до просјачког штапа. Некадашњи господари земаља по-стали су измекари туђијем изметиницама и на тај начин народ ирски пао је у сиротињу каква се једва замислити може.

Под тијем ужаснијем притиском, го, бос, гладан и жедај више се пута дишао народ ирски против својих угњетача, но вада је био на ново тиснут под инглешки јарам помоћу јаке оружане силе инглешке.

У потоње вријеме Ириди су покушавали, да се опросте својих господара оним истим начином, којим су до сада одржавани у поданству, т. ј. оружаном силом. Због тога су установили били такозвану „ирску лигу“ којој је задатак да терористичкијем средствима сузбија господарство инглешко над Ирском. У новије доба постоје у Ирској три јаке партије али боље рећи

три табора зајереничка, који к истој цијељи теже: да ослободе Ирску испод јарма инглешкога. Међу овијема зајереницима још су понајблжи чланови такозване „лиге ирске“, а најужаснији су „финијанци“ и „оралжисте“. Лига ирска готова би била и на повољну погодбу с Инглезима, по „финијанци“ и „оралжисте“ не хоће ни да чују за какву погодбу; они просто иду за тијем, да се Ирска са свијем ошјењем од Инглешке и да постане своја држава.

Инглези, колико су иначе себични и у питањима свога интереса безобзирни, ипак су у потоње вријеме увидјели, да стање у Ирској бива из дана у дан све горе и да би валазо што учинити да се оно поправи. Можда су их на то нагнали не толико обзир на правичност колико страх да се из тога стања у Ирској не изроди још веће опасности за инглешку, нарочито с погледом на свезе које Ириди имају са Сјверном Америком, тим познатим и врло опасним такманем Инглешке.

Увиђајући то стање и те опасности, инглешка влада, од обје партије, покушавале су већ више пута, да Ирце задовоље пошким уступкама. Но као што обично ситне концесије и повољне мјере никада не могу стигати и подмрвити незадовољнике по их само још већма раздраже и на отпор охрабре, тако су и те Инглешке реформе у Ирској не само проиле без икаквога трага но су још већма разазале Ирце. У слијед тога била је Ирска у потоње вријеме у правоме стању побуне; са свијех страна стизале су вјести о убиствима и палежима; влада инглешка била је принуђена да употребије вапрдне мјере да би бар спољашњи мир колико толико обезбједила.

Кад је Гледстон дошао на владу, затекао је преко питање у највећем јеку. Мудри и правични старац смијерао је на то, да ирско питање ријешити на правични начин, па ма то било скончано и с великим концесијама од стране Инглешке. Но његови предходници већ су били толико поковарили у Ирској, да су и најплеменитији покушаји Гледстонови остали без успјеха. Кад је влада либерална видјела, да се на лијес не може ништа урадити и да је немир у Ирској учестаним убиствима и палежима нарастао већ до правог устанка, она онда није имала куд, но пражвати се мјера острјих, да би се сачувао углед државе и поредак у земљи. Тога ради изда парламент инглешки „закон за стегу“ који има важити у Ирској и постави тамо члана свога Форстера за намјесника. Иза тога шљедовали су затвори поштијех вођа ирских и многих других подозријих људи.

Но притиснуто јаче све највише скаче. Стега не само што није савладала отпор, но га је још више умножила и поштрила. Убиства и палежи још више учестапе. Побуна се још већма распали.

Старац Гледстон увијде, да „soberness is no remedy“ (стеча није лијек), те ухвати опет блажи крај. Мудри политичар приступио блаже умишленоме вођи ирском Парнелу, те покуша да му изблже стина било. Гледстон увијде да Парнел није баш тако страшио као што га описују и да се може с њим разговарати. Парнел је наложио Гледстону пита би Ирце могло задовољити, а Гледстон је увијдио да то није баш тако страшио да би се морао по што по то одбити. Парнел је у

име Ираца тражио од Гледстонови, да држава исплати Ирцима остатак од закупна, и да узме на себе да приземном откупи од „ландлорда“ (снахја) инглешких земљу коју они држе и да је преда Ирцима; у то да се Ирцима даде самоуправа (home rule). Гледстон је на то пристао и изјавио је ирије три недјеље у парламенту да ће подијелити законски приједлог који се на то односи. Иза тога биле суите-ни на слободу Парнел и сви остали политички окривљеници осим овијех који су због каквога простог злочинства затворени. Поврх тога влада инглешка нареди да се обустави у Ирској уведени „закон за стегу“.

Намјесник у Ирској, Форстер, увијдио је да то не ће на добро испастити, те је одмах иза тога, како је закон за стегу обустављен, подио оставку појавивши да он не може више остати на овом мјесту, јер не може одговарати на пошљедице које ће на-стунити.

На жалост, ријечи Форстерове на-брзо су добиле крваву погарду! Вла-да инглешка уважила је оставку Фор-стерову, и на мјесто његово послала је у Ирску лорда Спенсера као вице-крала, лорда Кавендиша као државног секретара за Ирску и Барка као под-секретара. Тек што су они стигли у Даблин, пријестоницу ирску, пошлени ирски бјежу за њих већ поштриени. Протле суботе на вече, на шетници у красивој башти Фениксу, вазали су се Кавендиш и Барк у својој крми, прободени и ијечени на комаде од војева ирских! Да је случајно ту био и вицекраљ Спенсер, јамачно би и он платио главом!

Неда се описати, како је грозна вијест ова дјествовала на Инглезе! Вада само отворити један од њихових листова ма које партије, па да се види жестина која је понала Инглезе у слијед овог грозног догађаја!

Наравно да се сва кријива оба-љује на владу, нарочито на Гледсто-на. Консервативци свом жестином зах-тијевају да изада с мјеста одетун, јер ће на пошљетку довести земљу до пропасти са својим слијепим идеализ-мом, који не ће ништа да види у пра-вој свјетлости око себе. Консервативци веде, да су они одавна увијали да ће до тога доћи.

До душе, положај Гледстонове владе иза овога несретног догађаја ни-је ни најмање пријатан. Она се нала-зи данас у највишој несприци: оби-довала је с почетка оштрим мјерама, па не иде; обидовала је за тијем бла-гим начином, па сто опет не иде! Та-ман се мрзело, да је утврди пут к мирном споразуму; тамап је учинио погодба с вођом Ираца, под којом би се опет могао повратити законити ред у Ирској а да то не пауди мишје др-жавном ауторитету Инглешке, а ето крваво дјело у башти Фениксу све поковари.

Шта сад?

Тако се свако пита, но нико не умије право да одговори на то пи-тање.

Прије свега хоће се да се уђе у траг овом крвавом дјелу. Парнел са свијема члановима лиге ирске руке и одричу га се; нити више Парнел је отворено изјавио, да је ова несрећа осујетила повољно рјешење прекога питања. Убије још до овога часа ни-јесу ухаћени, да би се могло из ис-пита њиховог дознати шта их је по-будило из овог грозног дјела и ко им је при том утискао руком. Судица

пада на Филиппа и орачките, који не хоће да знају ни за какву погодбу ни помирење, те су овим грозним делом смијерали да осујете компромис Париза са Гледстоном, што су на жалост потпуно и постигли.

Нема сумње, да ће прве мјере, које ће влада инглишка иза овога догађаја предузети, бити строге и оштре, докле се опет духови на обје стране не стинају. Но након тога, влада инглишкој, Гледстоновој или ма којој другој, не ће остати друго него да задовољи Ирце пространим и потпуним концесијама или — да их истријеби са лица земље. Ово потонје кажу да не иде у деветнаестом вијеку, премда на жалост видимо да се инак практикује на више мјеста, наравно свагда без успјеха, јер се данас народи доцета не дају тријебити хајком као оно дичје звијерице!

Многи се данас испод мукла радују овим догађајима и свете Инглстону због Пресе, а нарочито Гледстоу због његове чојкоколубине политике. Но нека се не заборави, да је мало држава у Јеропи које немају пољску своју Ирцу, и за то многијема може пресјести данашња пакосна радост и уживање у несрећи других!

Лист „Рус“ у своме броју 16, на страни трећој доноси саопштење из „Гласа Црногорца“, по ком би се Руско Правитељство позјамило Црногорскоме за посредовање у преговорима који се воде између Аустро-Угарског и Црногорског Правитељства о награди Црне Горе за услуге које јој ова чини при тамо постојећој борби и т. д. и т. д.

Лист „Рус“ испратио је даље ту вијест, тобож донесену у „Гласу Црногорца“, својим у том питању доста разложним оцијенама; но инак, ми дозвољавамо себи, поводом овога гласа, казати само даље:

1. Да од кад „Глас Црногорца“ постоји, он није никад ту вијест донио ни у којем свом броју, о чем се сваки ласно о-свједочити може.

2. Да се преговори између Аустро-Угарске и Црне Горе од те наравн није-су никад водили, а додато да сиромашна Црна Гора још никад није ништа умјештиним у преговорима доистага нити ће тим путем ни у будуће никад.

Устанак пред делегацијама.

Саопштили смо у прошлим бројевима овога листа, тако је текла у аустројској делегацији расправа о кредиту од 23.733.000 фор., који је влада аустро-угарске тражила за угушење устанка у Херцеговини и Кривопањима.

Врједи да се зна како је иста ствар текла и у угарској делегацији и за то ће мо поштом а из њених јединица овјес саопштити.

Главна расправа вођена је у угарској делегацији 10. Априла, и то овим редом:

Од стране аустројске делегације праспио је један пуницум ради закључака о владином поднеску. Пуницум се прочита и на знање узме.

Председник даје израз: изазову, да је могућност диференција у завјучима обојстраних делегација дана, и с тога ће заклони дотичне чланове, седморицу, да ступе у своје вријеме у функцију.

Референт одбара четворце, Барон, мотивује у кратком разлагачу приједлог спојеног одбара четворце, задржавајући за себе есентуалне прамјидбе у специјалној дебати.

Десидер Силађи: Поштовани г. предговорник формулише свој приједлог тако, да се плади дају просто средства у руке, која она нити. Тиме би се само то постигло, да би устанак био молах, који би прогутавао финансијалне и економне снаге ове монархије. Што се тиче предложеног смањивања, најважније говорник у своје име, као и у име својих страначких пријатеља, да не ће усвојити нити приједлог влади нити одбора. У погледу на надлежност делегације за вотирање оних сума, које би се употребиле за грађење путова и друмова, позива се говорник на зак. VI 1880, који јасно исказује, да инвестиције за Босну и Херцеговину могу одобрити само споразумно обје делегације; то је доста јасно и не допушта никаквих других тумчења. Да те инвестиције буду служиле за војничке цијели, не смета нити у погледу на велике жртве, које се од земље нити, и никаква сумња не смије владати у погледу на надлежност. Што се тиче меритума саме ствари, то ми имамо жалосну слику Кад промислимо, да је устанак прогутао већ 17 милиона, те кад се држимо обећања министрових, то ћемо сита морати увидјети, да ће те провинције коштати ове године Угарску више, него сав откуп властитог земљишта. Што смо од владе чули о узроцима устанка, то нам у погледу на будућност не даје ама баш никакву умирења. Показује се, да тако дивни мир и ред од воље малих сусједних држава, нарочито Црне Горе. Што делегација нешто може, то су јемствамира у овим провинцијама. Није ријеч о томе, да ли ће се 2 милиона више или 2 милиона мање вотирати, већ о томе што заједнички влада ни сама не зна, кад ће се овај устанак са свим савладати и да ли ће и кад ће букнути. Говорник није волао, да дозволи средства тојкој влади. Не држи сада за пуно, да поведе ријеч о томе, шта ће се збити са берлинским уговором, али држи, да може питати, каква је цијел свим овим наредбама, које се тамо ради управе издају? Може ли се тамо и пр. тежити за каквом цивилизаторском мисијом, по што би се хтјело, да се окупиране провинције сведу у оквир наше монархије; друга би политика могла бити да се управља њима као неким споредним земљама, које стоје ван монархије. Прије него што се влади вотирају средства, дужност је делегација, да ишту од владе у том погледу довољна разјашњења. Извјештај одборски предлаже 2.033.000 фор. мање; то значи, да је одбор нашао дружије рачуна и нашао, да нијесу потребна двадесет и три милиона, већ јемо 21 милион. Ту би била читава разлика та, што одбор имаде оптимистичније наде него влада: али ја морам казати, да то смањивање садржи у себи неовјерљивост одбора у владиним намјерама штедљивости! (Порицање.) Говорник није рад да тим пребацује одбору, његово пребацавање односи се на то, што се већина одборске одаје пријатном заваривању, које ће у Октобру изгубити. Он је увјерен, да онај систем, који се употребљује у овим провинцијама, надмашава снагу оних земаља, као и снагу ове монархије, и он је увјерен, да је крајње вријеме, да се разгони та тама, која се

баш и не помисљају. Ако је дјевојка слабукава, храбре се одма примјером многих слабукавих људи, који су доживјели дубоку старост.

Страшна лакомисленост! Браком се слијевају двије крви из два тијела у једно тијело! Браком се спајају два живота у један живот. Ко хоће да другима даде живота и здравља, тај мора сам располагати у изобилу тим богатством. Много је паметније и свјесније жртвовати услед породичног живота него изложити се скоро највећој опасности да нам супруга умре у младим годинама, да нам деца умру прије него што су првим осмјејком живот поздравили, да гнијезде породичног живота претворимо у болницу, у дом јада и кретава.

Нико нема права дати живот другоме, кад му разум, искуство и глас науке веде да ће тај живот бити кратак, болешљив и несрећан.

Нема те силе страсти, ни заноса љубави која би могла навести на зло онога који хоће да свјесно арши своју дужност.

У свим временима, у свим положајима живота, у свију народа и у свим годинама старости изнад свакога закона и изнад сваке религије стоји прва дужност да никоме не чинимо зла.

Рађати болесну дјецу једно је од највећих зала; а то се ало још чина створењу које ми највише љубимо, месу од нашег тела, крви од наше крви.

Рађати својом кривицом болесну дјецу много је горе него убити човека у заносу какве страсти.

наукла на стаје у овим земаљама, на тамошњу управу и на владине намјере ода-љој судбини тих земаља. Сад се мора влада приморати, да јасно и отворено изјави, шта она хоће, јер и даље слиједи вотира-ти милионе, то не иде, и народ хоће, да се томе већ једном крај учини. Ми за ци-јело не ћемо да се нашим војницима, који се боре са тако негодним одношајима, одузме свако средство, али народ се мора најпослије обавијести, на што принаша тако тешке жртве, за што се криви. — Он подноси овај приједлог за одлуку: „Делегација, која је одаслана за расправљање заједничких ствари, може вотирати заиска-не суме за успоставу сигурности наруше-нога реда у окупиралим провинцијама са-мо тако, ако ступи у живот такав поли-тични и војнички систем, при ком би те-рети задатка, кога је монархија узела у Босни и Херцеговини, одговарали матери-јалној снази народа у монархији. А по што у погледу на испуњавање те претпоставке влада не пружа потребна јемства ни у свом предлогу нити у својим изјавама, то делегација не може усвојити приједлог од-бора четворце, на ком би се влади воти-рао заискани кредит, са смањивањем од 2.033.000 форината.“

Послије Десидера Силађи:с учес је ри-јеч барон Бахидија, те потпомажући приједлог Силађијин, догађује да је влада учинила велику погрешку, што се није о-слањала ни на један једини елемент у Босни, нити на Мухамедане. С ове стра-не било је идејално становиште, али ис-куство нас је научило, да се у пракси вр-ло тешко могло спровести и да не одго-вара цијели. На понављана питања, шта влада управо намјерава тамо даље да чи-ни, добијали смо увијек кедовољне одго-воре, да се тежи постепеним поправкама; али успјех се до сад не могао ни у ком правцу показати. Досадашњи поступак вла-ди тјера воду на воденицу оних који хо-ће Босну за себе да добију, и баш због тога не може он поред свег поштовања према влади ни једног гроша вотирати за такв посло, који никаква добра не до-наша.

Гроф Антон Сечењи држи да становиште одборске већине није мотиво-вано: јер чим се у владу има поњерења и чим се потпуно одобрава цијел, којој влада тежи, онда се морају и она средства одобрити која она означава као неопходно нужна. Само кад би влада изјавила, да ће и са мањом сумом изићи на крај, гласао би он за смањивање, али до год влада о-стаје на свом становишту, мора делегаци-ја и средства вотирати, докле год у влади има поњерења, осим ако не би хтјела у-логу промијенити и сама управљати. Што се тиче управе, мисли, да је влада морала имати на уму, да су тамо варљив елемен-ти, те је према томе и потребне наредбе издала, пошто никако није могла претпо-ставити, да ће тамо за саддржјки него баш неправилни одношаји владати. Даје израз сигурној нади, да ће влада у иду-ћој сесји дати делегацијама опширна раз-јашњења о својим плановима у погледу на управу и наредбе, што се тиче финансиј-скијех прилика у окупиралим провинци-јама.

Александар Хегедис држи, да се при пресуђењу владиног пројекта мора пред очима имати искључиво то пи-тање: да ли ће се заискана сума употре-бити цијелошћу, по мотивованом начину. Према Сечењи примјетљује, да су неоправ-дане скрупуле, као да се неби могло бри-сати од заискане суме, ако влада не би усвојила то биљење, пошто се већ више

пута догодило, да је делегација против-владине воље предузела то брисање, или да се поддрже парламентарним пошљедицама, на да одступи. У оста-лом оваје управо и није ријеч о нитаву поњерења, како га сад олозиција хоће да стави, јер четворни одбор није показао, да се боји да влада не ће бити доста штед-љива, већ је био тога мијења, да су неки издаци, нарочито неке таксе, издешни, и да се са редуцањем може прије отпо-чети. Исто је тако неистинита тврдња о-позиције, да се за инвестиције нити по-влади. Да господа у одбору нијесу видјела предложене планове, који јасно доказују, да је оваје ријеч о концацима и путевима, могло би се и сумњати о тој тврдњи, ова-ко је то пак намјерено. Те издатке вла-да вотира са становишта штедње, јер само тако је могућа знатна редукација трупа и осигурање тамошње војске. Негрестано ме-кање, да влада данас разложи своје пла-нове у погледу на окупиране провинције, држи говорник да је неоправдано; јер да-нас разлагати дефинитивна уређења у у-прави, а не догађати се уређења државо-правнога питања, изгледа да је немогуће, иначе је опет неразумљиво. Опозиција је заборавила да изјави за што сад не воти-ра трошкове за издржавање трупа, издат-ке, који су присканим стањем изнуђени, које не може г. Силађија изјећи, на ма-какву политику у будуће тјерло, јер није оријентиран у будућим плановима владе. Говорник се не може одлучити, да данас одбије потребне суме за издржавање вој-ске, и с тога гласа за приједлог, кога је одбор ставио.

Заједнички министар финансије Јо-сиф Силамија држи да је послједје раз-лагања грофа Сечења нужно, да кратко о-бидежи владино становиште. Прије свега мора констатирати, да су и они, који су одобрли смањивање кредита изријеком из-јавили да то нијесу учинили из неовјерења према влади. (живо одобравање) Пре-лиминар је састављен на основу много-бројних извјештаја, сигурни предрачуни не-могуће се наравно учинити, пошто потре-ба зависи од многобројних случајева. Вој-ни министар је признао, да ће под са свим повољним околостима можда бити потреб-на и мања сума али он није: „... при-мио и одговорност за то, да ... неће и-више издати; баш због тога ... може се-слагати са осјећајем његове парламентар-не одговорности, да данас иште мању сво-ту него што предлаже да ће бити нужна. Што се тиче осталих примјетаба предго-ворничких, то га је делегат Хегедис во-ћим дијелом ослободио од одговарања; али нешто ће ипак примити. Делегат барон Бахиди, означао је на примјер као пот-пуно аномалију то, што Босном управља из Беча једна личност — ту је сигурно говорника мислио — која ама баш никака-појма нема о босанским одношајима. Од-куда је г. делегат док ио, да се Босном управља из Беча? Ова је се само врши-врховна управа и орг аналзија установ-љује као што то закон изреком прописује; одавде се дакле просто означаје правац, али извађање праве администрације врши се у самој Босни; ако се делегат потру-ди до министра, увјерљиво се из акта, да-инглешка влада врши из Лондона мно-већи утицај на управу Кипра него зајед-ничка влада из Беча на Сарајево. Гови-де, делегат је и томе замјерио, што се једна-ијероисповијед направила другој није прете-жирао. Како он то себи представља? Зар-да влада неоправданим начином даде Мухамеданцима пријество? Та то, то не-може бити мисија Аустро-Угарске. Што

Листак „Гласа Црногорца“.

ХИГИЈЕНА ЛОЖНИЦЕ

ОД

Дра. Павла Мантегаца.

(С талијанског.)

Човјек занета рђаво свршава многе ствари, које би могао завршити врло до-бро или барем добро. Увијек заузел тежњом да буде срећан често тако наопачке ради као да хотимце своје бол и тугу по бра-дама свога живота. Али се никакав посао горе не свршава него посао брка. Тај се најозбиљнији посао свршава обично са сви-јем лакомислено. Брак, од ког зависи оп-стаиак, напредак и судба човјечаства, о-бично мање озбиљне бриге издаје него ку-пошња куће или кова.

Напрасна симпатија, трепутица запис, лакомот за добрим миразом. До сада у са-мој обично су они важни узроци, који на-веду човека да се жени. На кад се једном ријешни, онда: *idea jasta est*, нема се куд навраг; сав је живот азарна игра; поку-штајмо срећу!

Озбиљнија и предострожнија људи, кад се жење, обавиру се најпрви на мираз, на хармонију карактера, на средства за буду-ће васпитање дјете, на се чак повикад о-бавиру и на то да ли осјећају љубависпрам своје младе и да ли их она води. Али на своје здравље и на здравље оне, која ће бити другарица цијелога вијека, на то

баш и не помисљају. Ако је дјевојка слабукава, храбре се одма примјером многих слабукавих људи, који су доживјели дубоку старост.

Страшна лакомисленост! Браком се слијевају двије крви из два тијела у једно тијело! Браком се спајају два живота у један живот. Ко хоће да другима даде живота и здравља, тај мора сам располагати у изобилу тим богатством. Много је паметније и свјесније жртвовати услед породичног живота него изложити се скоро највећој опасности да нам супруга умре у младим годинама, да нам деца умру прије него што су првим осмјејком живот поздравили, да гнијезде породичног живота претворимо у болницу, у дом јада и кретава.

Нико нема права дати живот другоме, кад му разум, искуство и глас науке веде да ће тај живот бити кратак, болешљив и несрећан.

Нема те силе страсти, ни заноса љубави која би могла навести на зло онога који хоће да свјесно арши своју дужност.

У свим временима, у свим положајима живота, у свију народа и у свим годинама старости изнад свакога закона и изнад сваке религије стоји прва дужност да никоме не чинимо зла.

Рађати болесну дјецу једно је од највећих зала; а то се ало још чина створењу које ми највише љубимо, месу од нашег тела, крви од наше крви.

Рађати својом кривицом болесну дје-цу много је горе него убити човека у за-носу какве страсти.

Бити болестан а хтјети имати дјеце то је звјерска себичност, то је злочинство.

Зло, што чини онај, који на свијет из-води болесну дјецу, не свршује се скоро никада првом жртвом; отров болести рас-простре се врло често на двије, на три и на више генерација, свијући тугу, несрећу и проклетство до најдаљих потомака.

Ко је болестан, на ипак хоће да ра-ђа дјецу тај је врло рђав отац, јер нашаја отровом свој подмладак; врло је рђав гра-ђанин јер даје своје народу крхљаве и не-моћне суграђане; врло је рђав човјек, јер употребљује највеће богатство људскога ро-да: снагу и здравље.

Заклонити се под заштиту несмисле-них и несавјесних закона, да би се оправ-дала своја несавјесност, значи дати остав-ку на све оно што нас уздиже наизд ство-рова, што једу, преживљају и спасавају. Закло-нит се под заштиту некаквог турског ва-тализма у најважнијем послу нашег живо-та, значи метнути из коцку своју кућу, своју земљу, своју срећу, своје поштење.

Срећа припада јаким људима, побједа припада разуму; а никакав разум на сви-јету не може оправдати онога, који болује од падавице, од јектике, од разних нервних болести, па хоће браком да овјекочи сво-ју падавицу, јектику, и остале своје бо-лести.

Љубав је највећња радост живота, а ви хоћете да је направите занором отрова.

Љубав је први благослов човјеку, а ви хоћете њоме провизовати клетву и несрећу.

Љубав је љубља, која одржава пла-

мен живота, а ви хоћете да је претворите у мртвачку свијећу, која испира своје пла-дове у гроб.

Ви који носите смрт у својим груди-ма хоћете да предјете земљу дјену вашом кривицом сатрвену у првоме цијету дје-тињства.

Ништа не може накнадити изгубљено-здравље: ни богатство, ни васпитање, ни наука.

Живот болешљив, слаб, одржаван са-мим лијековима права је жуч, коју ника-кав мед не може засладити, највећа је ту-га, којој нема утјехе на свијету; такав је живот тако жалостан, да му је гроб нај-љешна нада.

Не чинити зло, на превасићи болест на своју дјецу и ако нас страсти вуку, и ако нам закони не боде, то је злата ве-лико дјело, то је највеће јунаштво, веће од свакога јунаштва на бојном пољу.

Док људи не буду способни вршити ту свету дужност, човјечаство не ће по-стићи право своје свршенство.

Човјек који се жртвује за своју дуж-ност живи под већом вријетом водри, у ти-шини која може бити тужна, али која дјео сваком дјелу у животу неко узвишено до-стојанство. Човјек, који се покорила својој дужности, знаје је него човјек; он је неко идеално биће, најдешни и најужвише-нији створ у природи.

Многи желе да ја од људи захтијевају иску, време, која надмашује човјечану снагу, траже што захтијевају да се одрек-највећих злата на свијету они који знају

потпуно изагорјело није наступило за де-
је три године томе не треба нико да се
чуди. Говорник је тог уверења, да ће то
прије или касије наступити. Према Сије-
чеву примјећује говорник, да је преврну-
ти Метернихове меџаре нашао на разго-
вор Метерниха и Тодара и Наполеоновог
плана, да Турску подијели. „Прије 25—30
година неће се те земље ма под каквом
му драго владом цивилизовати“ — рече
Метерних. Кад је то Метерних рекао: зар
то не важи и данас?

Август Пулакски не може на ино,
а да не упозори на оно противурјечје, што
постоји између оних изјава делегата Хе-
гедина, које он подноси у одборима, и о-
них, које онет у јавним сједицима изна-
ша. У одборима критикује он на најоштри-
ји начин владин поступак, а у пленуму те-
жи онет да владин поступак опише нај-
живањим бојама. Г. делегат тврди, да се о-
позиција могла уверити из расправе у од-
бору, да се не иште много новца за жив-
ностице. Према томе рад је, а да не буде
лидискретан, да упозори на изјаве влади-
ног заступника, који је некако новац и за
грађење пута од Сарајева све до границе.
На ком основу ишту г. г. Барош и Хе-
гедин да се њихов рачун сматра за бољи?
С тога нека њега и његове партијне дру-
гове, који сматрају зајатак делегације за
озбиљак и који сигурно брисањем не те-
же за популарношћу, не разуму криво, ако
не вотирају за сваку своту догод не доби-
ју довољна разјашњења. Пошто већина не
ће да одговорност владе подржава, то се
он не може придружити приједлогу одбор-
ске већине и успаји приједлог Силађијев.

Хегедин жали, што се у опште
спомину дебату на одбору; али пошто је
то већ учињено, то позива предговорника,
да наведе ову парку, коју је он бајати у
одбору аустро-аустријског оповргао.

Гроф Бела Бановић изјављује,
да пристаје на брисање од 2.033.000 ф-
рината, и примјећује према Пулаком, да
он и његови једномисленци теже за оном
популарношћу, која се сенива на жељи, да
се благаостање земље унакрјећује. Али се
ипак може са много више оправдања твр-
дити, да опозиција заиста тежи за попу-
ларношћу јер сваку своту одриче. Бриса-
ње мотивује из изјаве министрове, да је
могуће, да ће се ићи на крај изићи и са
мањом свотом и пошто неће да војеног
министра стави у такви положај да од во-
тирање своте још штогод уштеди, то ће
радије гласати за мању своту.

Министар-пресједник Тиса:
Чланови већине нека не заму за ало опо-
зицију, ако и ова пребавује, што расцеп
плада у догору већине: јер не може сва-
ка стравка бити у тако срећној ситуацији
као наша опозиција која је као што је по-
знато једног мишљења. На и пребавицање,
да већина не поступа логично, може се од
оконостице мирно примити, јер није свако
тако срећан, да може тако одвећ консе-
квентно и логично радити, као господа од
опозиције, који не поричу нужност војнич-
ких операција, али за то ипак сваку своту
одричу; таку логику баш нема свако.
Господа делегати од опозиције су нас из-
ненадили тврђом, да је некако владино
иззаконито, јер је заједничко. Да су ови
то искили погледом на поступак на Кри-
вошијама, могло би се можда и разумјети,
али то тврдити и за Босну, то је непој-
мљиво. Без сумње је у свим околностима
постављање коначка за војску увијек и су-
да задња управе и стога он мора одлуч-
но одбити приједлог незаконитости.

Гроф Алберт Бановић. Он не
држи на изјави да је нужно да разлаже,
шта то значи кад се заискана свота од-

бије; то разумије свако, ко год има нешто
појма о парламентаризму. У битности ни-
је опозиција никако одбацала оне наредбе
које је влада заискнала, али у закону сто-
ји изреком, да трошкове „јавних послова“
не могу делегације вотирају и он пита, да
ли ијесу путеви и утврђења такође јавне
грађевине? Пита даље, какзу ће систему
сад влада употребити при спецификацији,
пошто устанак по целој тврђи више не
постоји? Пошто би то било са свијем не-
појмљиво, да се одржава једно стање, ко-
је нам гдине трошкове проузрокује, а да
не можемо рачунати на сталност сигурно-
сти и реда, не може се од нас исказати, да
новац вотирамо, догод не добијемо разја-
шњења о будућности. За што тек да чека-
мо с тиме питањем, кад се од нас већ по-
трећи или четврти пут новац иште? Де-
легатика снага у дужност, да то разјашње-
ње сада одлучно ишту. Докле ћемо досе-
јети, ако да покорење неколико устаника на-
прегнемо толику снагу и толике милионе
издати морамо? Ако је истина, што су
чланови већине више пута тврдили да вој-
ни трошкови не стоје никако у однесују
према јачини непријатеља, кога морамо по-
корити, онда отуд никакво не шлеђује по-
треба, да се два милиона збриту, него
просто то, што опозиција хоће, да на име
војничка управа и војничка влада одмах
престане, па да се другим факторима да-
де мјеродавни утицај. — Догад влада, ко-
да сад, не да довољна разјашњења, то он
не вотира ни мању ни већу своту.

Председник изјављује, да је генерал-
на дебата закључена.

Изјавио је Барош је тога мњења,
да ако опозиција држи да су добивена раз-
јашњења недовољна, да је то субјективна
става, ма да признати мора да што посту-
пак као и изјаве опозиције дају јасна до-
каза, да господа од опозиције заиста није-
су оријентирани. Препоручује да се усво-
ји приједлог одборске.

Десидер Силађија држи као
предлагач свој завршни говор. Спорице,
да ови делегати, који сад тако жестоко
владу потпомажу, да су исти у одбору нај-
жешћим начином нападали владу. У одбо-
ру је пребавицао заједничком министар-
ству финансија да је рђава управа крива
што су тамо немира и друге стра не да
би казало војног министра према другим
утицајима сада подупирати. За што гово-
ре господа сада друштво? Шта значи тај
сићушни поступак. Ако заједнички министар
финансија јавно изрече, да ће војени ми-
нистар есенуално и још више издати, не-
го што је предмислило? Зар се заиста
држи, да ће тај умањак као код ограни-
чџи војеног министра? Али и питање о
надлежности је оправдано, јер јасна ријеч
закопа не дозвољава никакво друго значе-
ње, него то, да се трошкови ових јавних
послова, који су експлозије, могу исказати
само од обостраних парламената.

Председник ставља питање, да ли де-
легација усваја приједлог одборске?

Гроф Сечен држи, да би се мора-
ло најприје гласати о владино предра-
чуно.

Лудвиг Тиса мисли, да пошто сад
није ријеч о суми, него о изјави о од-
борском, то би требало да се овај узме за
основ дебате.

При гласању прикључује се надмоћна
већина присутних одборском приједлогу.

С бојнога поља.

У задарском „Српском Листу“ као и
у званицијем изворима аустријским на-
лазимо ове новије вјести с бојнога поља:

кад неће имати бољег пријатеља од сво-
је жене.

Ж. Ж. Русо.

„Има јунака на свијету с тога што и
ма жена, те је боље и не размишљати шта
би било без њих од ове наше лијепе пла-
нете“.

Д. Мансвила.

„Брак је једна грађанска установа,
која заслужује највише поштовање; то је
свети уговор, чије су обавезе темељ друш-
тва. Те обавезе укључују у исти мах и на
политично установе и на срећу поједи-
наца“.

Мирабо.

„Док смо у двоје, живот је могућан.
Да смо сами не бисмо могли ни живот на-
држати. Сам човек радо га се одриче. То
је прави облик очајања“.

Вактор Хиго

„О љубави, чудо земље и неба, живи
дах среће, свежњи повјетарац што с неба
пирка по мажови пустињи живота, ти ко-
јим дише цијела природа, ти се утјеча бо-
говима и људима“.

Шекспир.

„Муж и жена треба по самој природи
да живе заједно, треба да раде заједно, а-
ли не исте послове. Живот, који би се до-
падао мужу несаван би био жени; накло-
ности, што им природа даје, тако су раз-
личне, да функције, које им она налага

— Из Беча долазе чудновати гласо-
ви, да су се побунили и они крајеви, који
су до сад мирни били. По навијем и звани-
цијем извјештајима, Побори су устали.
Наши дописници већ нам је јавно јавно, да
се немири опажају и на другој страни бо-
кешког заљеза. Новачине и динарне оруж-
ја узнемирило је јавно стање. Сад не-
ка товори званични извјештај и наши до-
писници. Што се друго о догађајима у По-
борама говори не ћемо јављати дог нам си-
гурни извјештаји не дођу.

— Званични извјештај из Беча 23.
Априла (5. Маја) гласи: Јовановић служ-
бено јавља: на први Маја састало се од
50 до 60 становника горњих Побора пред
жандарском касарном и изјавило, да неће
дати момака у демобранство и захтијева-
ли су да се жандари уклоне. Дана је на-
редба, да се кријичи затворе и да се По-
бори разоружају. Жандари и одјел трећег
ловачког батаљона на 2. Маја у вече сти-
гоше у Колозун, скрену су устаници стади
ватру синати. Седам усташа бијашу тешко
рањени, а с наше стране официр барон
Коре и довад Најзингери бијашу рањени.

— Јовановић јавља 5. Маја: одјел мајора
Каливоде, који је већ по ноћи 2. Маја, иза
труда путовања, стигао на мјесто између
Колозуна и Голина, на 3. Маја оборио је
оган на Станевиће, који им је на сјеверу,
а послаје адружио се са одјелима, који су
из Будве и Котора дошли. На 3. Маја јед-
ан довад био је тешко рањен. На 4. за
проласка из Побора у Мајине, није било
битке. Пригорској стражи на граници ка-
жу, да су устаници умањили у Црну Гору
и били разоружани. Доњи Побори, Мајине и
Брајини мирни су.

— Званични извјештај барона Јова-
новића 6. Априла по новом календару гла-
си: Колона мајора Каливоде извршила је
кретање без отпора. Овај се приликом
дознао, да је пригорској стражи на гра-
ници разоружала 37 усташа. Сви станов-
ници Горњих Побора побјегли су. У јед-
ној пустој кући нађено је много патрона.
Доњи Побори, Мајине и Брајини мирни су.
Осим остајељих губитака још су три до-
вад трећег ловачког батаљона лако ра-
њени били на Голим планини.

— „Нова Преса“ доноси телеграм 23.
Априла (5. Маја) „о покушају устанка“ у
Поборима. По овом извјештају пошло је
прошлог понедељника 50 тежак за Гор-
њих у Доње Поборе најежом, да побје-
6 жандара на тамошњој постаји и побуно
сва онај крај до Будве. Противили су им
се Доњи Побори, а на челу им ушливи
вођа Ђуро Већ, и казали су устаницима, да
ће силу силом одбити и неће допустити,
да се тако подјело у њиховом мјесту на-
врши. Устаници повукли су се у планине
Горњих Побора, пошто су видјели, да се
Доњи Побори не шале. Даље дописник о-
писује како је војска послана против у-
сташа. У уторник бој се био и само су
дојница од војске рањени, један довад и
један официр. У сриједу је бој наставаљен
и бескрајна војска имала је 5 рањених.
На крају јавља дописник, да је у четвр-
так устанак у околини Будве угушен.
Устаници пребјегли су у Црну Гору.

Котор, 20. Априла. За ово пошле-
них осам дана, рекао бих да су се обадви-
је стране одмарале, те се није ништа о-
собитог догодило. Једино што је вриједно
забелжити јест то, да је у петак 16. А-
прила било повећег окршаја међу Криво-
шијама и војницима код Језовог дола.
Кривошијама су, кажу ми, отели војници-
ма 6 натоварених мазака.

Истог дана по ноћи била је страшна
киша и грмљавина, те је гром ударио у

на и њихова уживања толико су исто раз-
лична, колико и њихове дужности; једном
ријечи обоје доприноси заједничкој срећи,
али разним путевима. Баш та подјела рада
и брига најчак је веца њиховог заједнич-
ког живота“.

Ж. Ж. Русо.

За здравље је брак потребан и здрав.
Живени људи више живе од нежењених.

Ево вам доказа:

Доктор је Мармис нашо да у Бордоу,
где су услови хигијени и удобности вр-
ло добри, има 1640 нежењених људи, који
су прешли 60 година. Од ових умре 160
на годину, т. ј. 9.09%. На против од оста-
лих старца, којих има 12.821 умре годи-
шње 7.6%. А од 11.170 жењених људи у-
мре 7.65%, дакле још мање.

У Шотској нашао је доктор Шарк да
је између 20 и 25 година умирање међу не-
жењеним управо два пута веће него међу
жењеним. У старијим годинама разлика се
смањује, али опет у ма ком периоду живо-
та мањ је број умирања међу жењеним
људима. После 25 година средњи живот
жењених људи износи 60.2 година а неже-
њених само 47.7 године.

У опште половина нежењених људи
што умре не допре до 30 године.

(Свршаће се.)

„доклауч на Црквицама и убио 6 војника и
7—8 рањено.“

У недељу 18. дошло је у Котор 17
рањеника, а дошло их је и стотак.

То би био преглед ратних операција
на Кривошијама; али се сада ватра нава-
лила и са друге стране у Поборима. Мај-
нама и Брајинима. Много се гласови ра-
нских о тим селма и влада је пушала
свим могућим начинима, да их ухвати на
мјеру. Као што се чини све остало уна-
дуло, јер дође глас, да је познати командир
и отимач терфаве Станевића 1869. године,
Ђуро Већ опет дохватио пушку, да се
протива демобранском закону. Устанак је
и тамо брзину и војска се већ понала,
а ево како је било и како се о томе чује.

Свиоф су Побори, Брајини и Мајине
наредили жандарима, да морају остати
њихова седа, а жандари немогући да про-
тивити њиховој сили одселили се. Тај су
догађај одма доставили у Котор и јутрос
је рано г. Будисављевић отишао у Нови,
да се споразумије са главно-командујућем
шиједе оперирајуће војске. Тамо се одлу-
чило, да се пошле војске и да укину по-
буњенике. У истина око 12 сати дошло су
дошло у Котор 2 сатније војника, које ће
отпутовати пут Будве. — Очекује се и
Најзингери.

Како ће ово испанути сам Бог зна, а
како видите све се мути. Бојат се је, да
ће примјер Мајина, Брајина и Побора али-
једити и Грбанама.

Котор, 23. Априла. На 1 ок. м. у
понедељник усташе и Побори. Тај дан по-
чеше берати жандаре који су у селу на
посади били.

Глас се одма разио, да се народ по-
бунио. 2-ог једна је војска кренула нава-
лије, а друга из Будве пут Побора. Уста-
ници царску војску дочекали и борба се за-
почела у мрак; бој је трајао до поноћи.
Јуче доведоме ови неке рањене војнике.
Колико је мртвих било не зна се. Јуче је
шлеђовао бој чини дан. Прозајили војска
јуче преко Грбана и село Шанића, прола-
зила је у једну Цркву.

Војске тамо још иде; пошла је и артиле-
рија. Шта је данас било још се не зна.

На Кривошијама има окршаја сваки дан.

Политички преглед.

О грозном убиству лорда Кавенди-
ша и секретара Барка стигло су из Даб-
лина ове денесне:

Даблин, 25. Априла. Лорд Фредер-
ик Кавендиш и државни подсекретар за
Ирску, Тома Барк, јуче су вече убијени су
из пушака у банти Фениксу. Убице нијесу
ухваћене.

Даблин, 26. Априла. Лорд Кавен-
диш и државни подсекретар Барк штапу
се јуче на вече то банти Фениксу, када
се једна војска приближи, на које изађу
два човјека, те се оборе на Кавендиша и
Барка и задуку им крвне убодаца у прси
и по врату. Нападнути бранили су се о-
чајно, но на пошлетку су подложни. Убице
су одмах умакле. До овога часа нико им
још не уђе у траг. Тијела убијених, у-
жасно искомадана, ваљају се у крви. Во-
дана узрујаност.

Даблин, 25. Априла. До јутрос још
нико није затворен. Разноси се глас, да
је вицекарл Спенсер, кад је чуо за ову
грозну вјест, одмах изјавио, да ће вод-
нијети оставку.

Даблин, 25. Априла. Све полициј-
не станице у Ирској извјештене су о у-
биству лорда Кавендиша и подсекретара
Барка. Сви бродови, који су за поплавак
морају се за неко вријеме задржати и о-
стата под стражом. Побуде овога злочи-
ства очевидно су политичне природе. За-
коци нијесу узели од убијених ништа
што су они имали при себи: ни новце, ни
прстене, ни други лични, ни карте. Ова
су јаке страве постављене око цијелог
двора где стоји вицекарл. Краљ и
Гвдестон извјештени су још јуче да по-
чер о овом убиству. Данас по ноћи др-
жаће се у Лондону министарска сједница.

Даблин, 25. Априла. Јуче на ве-
чер око 8 ура нађене су, од прелима на
50 корака од двора вицекарла, две мртве,
обје дешине избоде. Лорд Фредерик Ка-
вендиш стигао је јуче у јутро у Даблин са
вицекарлом Спенсером из Лондона у
Кингстаун. Пред вечер обојица су у ве-
лико весеље јарода дошли у Даблин. Лорд
Кавендиш одмах је свршио своје прве чинов-
ничке дужности, представљао се вицекарлу
у двору, положио заклетву и пошао око 6
ура у вече у свој званични стан који се
налази у банти Феникс. Ту се сретне са
државним подсекретарем за ирске послове,
Тома Барком. Кавендиш сиђе из кочије
и рође се с Барком шетати. Шта је за
тип било, прича се један дјетак који се
ту виђао. Овај прича, како је из далека
видио да је некако гомила људи бори.
Држао је да се нашла дупеки вода навали
или се можда сами мећи са њом. На-
покон два човека падоше, а четворица
брао скокну и људи који су стојали наред-
на и умукли. Два подоспелости ирид су син-
дана крајем често. Она су видјели оба госпо-
дина још у јед у банти на шетњи, али их
нијесу зауставили, и тек за пошвијех пи-

да болују од неке пашљедне болести. На-
поноћно жене тврде да против љубави нема
те енергије која би могла побједу одржа-
ти. Оне веле да је сувише велика сврје-
ност лишити толике јадике највећег у-
живања на свијету.

Никако не примам све те разлоге, ко-
ји су само изговори у обраму људских сла-
бости. Знаш и ја шта је то тиранија љубави;
вјерујем свима онима који веле да би
се раја одрекли, кад би знали да тамо не-
ма љенотица. Али ја не забрављујем љубав
свама туберкулози, синацитичним и сви-
ма онима који болују од тешких пашљед-
них болести, но забрављујем им љубав, само
им забрављујем рађање дјеце. У овоме ми-
слим да сам много блажи од религије и
друштва, који нагјерују хиљадама људи да
остану самци цијелог вијека, и то често
из поношених разлога. Свима овим једини-
цима, који имају у себи клицу пашљедне
болести, велим: љубите али не рађајте.

У осталом да би нас увјерао колико
понијем слатке везе породице и брака, ево
показићем неколико великих мислалаца, да
самном заједно отијевају хладну породичном
животу.

„Човек није створен за целибат, т. ј.
да живи без жене, те је врло тешко да то
стање, које је природи противно, не произ-
веде какав јазни или тачни неред и немо-
раљност“.

Ж. Ж. Русо.

„Ма шта да се каже, онет човек ни-

Државна штампарија.